

Wspomnienie o profesor Annie Karolinie Kołodziejczak (1962–2023)

W ostatnim czasie społeczność akademicką Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dotknęła kolejna strata. Dnia 25 lutego 2023 r. zmarła Anna Karolina Kołodziejczak – profesor UAM i kierownik Zakładu Geografii Rolnictwa i Wsi (wcześniej: Zakładu Gospodarki Żywnościowej i Wsi). Od lat zmagiała się z ciężką chorobą, jednak jej odejście było nagłe.

Profesor Anna Kołodziejczak urodziła się 22 marca 1962 r. w Poznaniu. W 1976 r. ukończyła edukację na poziomie szkoły podstawowej i rozpoczęła naukę w klasie o profilu matematyczno-fizycznym w III Liceum Ogólnokształcącym im. Marcina Kasprzaka (obecnie im. św. Jana Kantego). W 1980 r. zdała egzamin maturalny i rozpoczęła studia na Wydziale Ekonomiki Produkcji i Obrotu na ówczesnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu – specjalność ekonomika i organizacja przemysłu. W 1986 r. obroniła pracę magisterską pt. „Analiza kosztów własnych i rentowności Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Meblarstwa w Poznaniu w latach 1978–1982”, której promotorem był prof. dr hab. Edmund Kurtys. Rok wcześniej rozpoczęła naukę na drugim kierunku studiów. Wybrała geografię na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Studia te ukończyła w 1989 r., przedstawiając pracę magisterską pt. „Struktura przestrzenna i organizacja produkcji Kombinatu Państwowych Gospodarstw Ogrodniczych Naramowice w 1987 roku”. Napisała ją pod kierunkiem prof. dr hab. Benicjusza Głębockiego i uzyskała tytuł magistra geografii o specjalności gospodarka przestrzenna i planowanie przestrzenne. W swojej rodzinie była trzecim pokoleniem kobiet geografek, które studiowały na Uniwersytecie w Poznaniu.

Ania swoją pracę zawodową na UAM w Zakładzie Gospodarki Żywnościowej i Wsi Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Planowania Przestrzennego na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych podjęła na początku lutego 1990 r., najpierw na stanowisku asystenta stażysty, a po roku asystenta. W 1998 r. uzyskała stopień naukowy doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii

(specjalność geografia społeczno-ekonomiczna), broniąc rozprawę doktorską pt. „Struktura przestrzenna upraw i produkcji ziemniaka w Polsce w latach 1988–1993”, której promotorem był prof. dr hab. Benicjusz Głębocki. Recenzentami pracy byli prof. dr hab. Jan Falkowski i prof. dr hab. Henryk Rogacki. Po uzyskanym awansie naukowym została zatrudniona na etacie adiunkta (1999 r.). W 2011 r. na podstawie pracy habilitacyjnej pt. „Modele rolnictwa a zróżnicowanie przestrzenne sposobów gospodarowania w rolnictwie polskim” uzyskała tytuł doktora habilitowanego nauk o Ziemi w zakresie geografii, specjalność geografia społeczno-ekonomiczna (recenzentami pracy byli: prof. dr hab. Stanisław Grykień, prof. dr hab. Roman Królikowski, prof. dr hab. Wiesław Maik, prof. dr hab. Jerzy Wilkin). W 2012 r. Ania awansowała na stanowisko profesora uczelni. Przez 11 lat (od 1.01.2012 r.) pełniła funkcję kierownika Zakładu Geografii Rolnictwa i Wsi (dawniej Zakład Gospodarki Żywnościowej i Wsi). Od 2015 r. aktywnie działała na forum krajowym na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, będąc członkiem: Zespołu Zadaniowego ds. Obszarów Wiejskich i Krajobrazu KPZK PAN (2015–2018), Zespołu Zadaniowego ds. Obszarów Wiejskich KPZK PAN (2019–2022). Była również zaangażowana w różnorodne działania Komisji Obszarów Wiejskich PTG, m.in. seminaria, publikacje. Od 2013 r. pełniła funkcję członka zarządu tej Komisji.

Profesor Anna Kołodziejczak była dydaktykiem specjalizującym się w prowadzeniu zajęć m.in. z geografii rolnictwa, geografii wsi, planowania rozwoju obszarów wiejskich oraz ekonomiki i rozwoju obszarów wiejskich. Ania wypromowała wielu dyplomantów – pod jej kierunkiem powstały liczne prace licencjackie i magisterskie z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Była także promotorką trzech prac doktorskich. Pod jej kierunkiem przygotowali dysertacje i je obronili: mgr Dawid Bała – „Organizacja i funkcjonowanie grup producentów rolnych w województwie wielkopolskim”, mgr Robert Hoffmann – „Rola Lokalnych Grup Działania w rozwoju społeczno-gospodarczym obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego” oraz mgr inż. Bartosz Wojtyra – „Lokalne strefy aktywności gospodarczej w procesie rozwoju obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego”.

Ania dała się poznać jako osoba zaangażowana w proces naukowy. Pod jej redakcją powstało 11 monografii, napisała 58 artykułów i 33 rozdziały w monografiach. Jej zainteresowania naukowe ewoluowały. W okresie poprzedzającym uzyskanie stopnia doktora wiązały się one z zagadnieniami produkcji rolnej i przystosowania się rolnictwa do warunków gospodarki rynkowej. Natomiast w trakcie prac nad doktoratem skupiła swoją uwagę na zależnościach i zmianach przestrzennych w geografii rolnictwa. Po 2004 r. jej poszukiwania naukowe dotyczyły przemian zachodzących w polskim rolnictwie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Bezsprzecznie do zainteresowań naukowych Ani należały:

- geografia społeczno-ekonomiczna, a szczególnie geografia rolnictwa i geografia wsi,
- zintegrowany rozwój rolnictwa i wsi (aspekty przestrzenne)

- ocena wpływu Wspólnej Polityki Rolnej UE na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce i UE oraz wywołane przez nią zmiany w strukturze przestrzennej,
- wielofunkcyjność rolnictwa, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- społeczna organizacja przestrzeni wiejskiej,
- planowanie i zagospodarowanie przestrzenne obszarów wiejskich.

Ze względu na osobiste doświadczenia, obok problematyki badawczej z zakresu rolnictwa i obszarów wiejskich bardzo istotne były dla niej badania naukowe związane z turystyką dostępną. Uważała, że problematyka turystyki osób z niepełnosprawnościami jest bardzo często ignorowana, a badania w tym zakresie prowadzone są sporadycznie. Profesor Anna Kołodziejczak wniosła znaczący wkład w uzupełnienie tej luki badawczej, zajmując się m.in. zagadnieniami dotyczącymi dostępności infrastruktury i informacji turystycznej osób z niepełnosprawnością. Pełniła również funkcję Wydziałowej Koordynatorki ds. Współpracy z Biurem Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UAM (2018–2022), co dowodzi nie tylko jej naukowego, ale także organizacyjnego zaangażowania na rzecz tej grupy osób.

Profesor Anna Kołodziejczak brała udział w licznych grantach naukowych i badawczych, związanych m.in. z:

- dostępnością obiektów Szlaku Piastowskiego (2019),
- koncepcją kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań (2014–2015),
- strategią rozwoju turystyki w gminie Sieraków do 2020 r. (2014),
- zróżnicowaniem przestrzennym rolnictwa (2001–2004, 2012–2013),
- funduszami Unii Europejskiej jako czynnika przemian struktury przestrzennej rolnictwa w Polsce (2008–2010),
- przemianami polskiej przestrzeni wiejskiej: procesy i perspektywy (2004),
- programowaniem rozwoju sektora rolnego Polski w warunkach nowego ładu społeczno-gospodarczego oraz akcesji do Unii Europejskiej (1999).

Jej działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna była wielokrotnie nagradzana przez JM Rektora UAM w Poznaniu. W 2017 r. otrzymała zespołową Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za osiągnięcia naukowo-techniczne. Była członkiem zespołu naukowców i ekspertów, którzy w ramach Centrum Badań Metropolitalnych UAM w Poznaniu pod kier. prof. dr. hab. Tomasza Kaczmarka i dr. Łukasza Mikuły, opracowali „Koncepcję kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań”.

Aktywność naukowa profesora Anny Kołodziejczak przejawiała się także w udziale w konferencjach krajowych i międzynarodowych. Brała w nich aktywny udział, choć choroba postępowała i organizacja wyjazdów stawała się wielkim wyzwaniem. Ania się nie poddawała.

Od najmłodszych lat geografia, turystyka i krajoznawstwo były jej wielką miłością, pasją i sensem życia. Ich wyrazem było uczestnictwo w wielu wyprawach w góry Europy, a w latach 80. XX w. pełnienie funkcji społecznych sekretarza w Zarządzie Oddziału Międzyuczelnianego PTTK. Pasja krajoznawcza zdecydowała o zdobyciu uprawnień przewodnika turystycznego w 1984 r. na miasto Poznań i teren Wielkopolski. Gdy choroba ograniczyła Ani możliwości podróżowania,

z zainteresowaniem czytała książki o tematyce krajoznawczej. Chętnie też wracała do wspomnień z odbytych podróży m.in. do Austrii, Niemiec, ZSRR, Wielkiej Brytanii.

Była miłośniczką Wielkopolski, propagatorką Poznania i ambasadorką Jezyc, o których historii uwielbiała rozmawiać. Kontynuowała rodzinne tradycje krajoznawcze. Była współautorką (razem z tatą Mariuszem Kołodziejczakiem) haseł w Kanonie Krajoznawczym Województwa Wielkopolskiego (o powiecie obornickim).

Uroczystości pogrzebowe Ani odbyły się 2 marca 2023 r. w Poznaniu na Cmentarzu Junikowskim. Msza święta została odprawiona w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusa i św. Floriana na poznańskich Jezycach. Anię żegnało liczne grono współpracowników i przyjaciół. Jej obecność uwrażliwiała nas na problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami. W okolicznościowych przemówieniach podkreślano Jej niezwykłą ambicję, upór i optymistyczne podejście do życia oraz niezłomność w walce z chorobą.

Taka już na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

Koleżanki i koledzy z Zakładu Geografii Rolnictwa i Wsi

Benicjusz Głębocki
Maciej Głowczyński
Robert Hoffmann
Hanka Jefimowicz
Ewa Kacprzak
Urszula Kaczmarek
Krystian Koliński
Barbara Maćkiewicz
Małgorzata Polna
Sylwia Staszewska
Magdalena Szczepańska